

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:2276

av Elisabeth Svantesson m.fl. (M)

En mer inkluderande arbetsmarknad

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att statliga myndigheter i större utsträckning anställer personer med en funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva möjligheten för Samhall att erbjuda tillfälliga anställningar inom ramen för grunduppdraget och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett särskilt program på Arbetsförmedlingen för sociala företag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om matchningsanställningar för långtidsarbetslösa och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra kvinnors arbetsmiljö och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska risken för förtidspension bland unga och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvärdering av diskrimineringslagen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Möjligheterna på arbetsmarknaden begränsas ofta för människor som har synliga eller osynliga funktionsnedsättningar. Inte på grund av deras egen kapacitet, utan på grund av stelbenta system och en förlegad syn på människors förmåga. Moderaterna anser att alla som vill och kan arbeta ska ha den möjligheten - varje människas arbetsförmåga ska tas

tillvara. Mot ljuset av den demografiska utmaning Sverige står inför har vi inte råd att tappa den kompetens som finns hos personer med funktionsnedsättning.

Enligt Arbetsförmedlingen uppger idag nästan 16 procent av den svenska befolkningen i åldern 16–64 år att de har någon funktionsnedsättning. Det motsvarar nära en miljon personer (cirka 961 000). Personer med funktionsnedsättning, och i synnerhet de som har en nedsatt arbetsförmåga, har många gånger svårt att hävda sig i konkurrensen på arbetsmarknaden. Såväl arbetskraftsdeltagandet som sysselsättningsgraden är lägre bland dem som uppger att de har en funktionsnedsättning. Bland dem som är i åldern 16–64 år tillhör 84 procent av befolkningen som helhet arbetskraften och andelen sysselsatta uppgår till 77 procent. Motsvarande för personer med funktionsnedsättning är 69 respektive 62 procent. Bland dem som uppger att de har en funktionsnedsättning arbetar ännu färre – i den gruppen tillhör 63 procent arbetskraften och bara 55 procent är sysselsatta. Sett till hela befolkningen var 8 procent arbetslösa, medan motsvarande siffror i gruppen funktionshindrade och funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga var 10 respektive 13 procent. Personer med funktionsnedsättning löper dessutom särskild risk att fastna i arbetslöshet under lång tid. Bland arbetslösa med funktionsnedsättning som är inskrivna på Arbetsförmedlingen har över hälften varit inskrivna under en längre tid än ett år.

För att förbättra förutsättningarna för att personer med en funktionsnedsättning ska kunna få och behålla ett jobb behöver en rad förändringar åstadkommas. Arbetslivet och samhället i stort behöver bli mer tillgängligt och attityder måste förbättras. Det behövs också bättre stöd och fler vägar in på arbetsmarknaden.

Offentliga arbetsgivare måste bli bättre

Offentliga arbetsgivare ska gå före när det gäller att anställa personer med en funktionsnedsättning. Enligt en sammanställning som Arbetsförmedlingen gjort är det inte fallet. Av sammanställningen framgår att av samtliga personer som var anställda med lönestöd i juni 2015, arbetade tre gånger så många hos privata arbetsgivare jämfört med offentliga. Statliga myndigheter var sämre än både privata arbetsgivare och kommuner. Regeringen bör verka för att statliga myndigheter öppnas upp i betydligt större utsträckning än vad som är fallet idag, för personer med funktionsnedsättning. Inte minst genom att säkerställa att fler erbjuds plats inom det praktikantprogram inom statliga myndigheter som alliansregeringen initierade 2013, där endast 465 personer fått en plats till dags dato enligt regeringens budgetproposition.

Utveckla Samhalls roll

Samhall AB har en viktig uppgift att erbjuda sysselsättning åt de personer som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, som har allra svårast att få arbete. Flera granskningar av Samhall har påtalat att många anställda har potential att övergå till arbete på den reguljära arbetsmarknaden och också vill det. Eftersom en anställning hos Samhall är trygg och ibland även ger högre lön än genomsnittligt för liknande arbeten på den ordinarie arbetsmarknaden, blir många kvar även när arbetsförmågan har utvecklats och arbete på den reguljära arbetsmarknaden blivit möjligt.

För att öka utflödet och ge fler möjlighet att få ta del av Samhalls unika kompetens bör det utredas om Samhall ska ges möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar inom ramen för grunduppdraget. Det skulle ge möjlighet att pröva individen i arbete och bedöma vilken långsiktig insats som är lämpligast, t.ex. en fortsatt fast anställning i bolaget eller annan insats på Arbetsförmedlingen. På så sätt skulle framförallt fler unga kunna ges stöd för att bli anställda hos en annan arbetsgivare, utan att försämra anställningstryggheten för dem som nu är anställda i Samhall.

Underlätta för sociala företag

Sociala företag är företag som inte bara drivs på marknadsmässiga villkor, utan också har en social dimension i sin verksamhet. Ambitionen är att skapa arbete för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, men också att skapa vägar till rehabilitering till arbete på den övriga arbetsmarknaden. Sociala företag finansierar sin verksamhet genom olika typer av projektmedel, men också genom olika stöd från Arbetsförmedlingen, eller genom överenskommelser med kommun och arbetsförmedling när det gäller individer som till exempel får rehabilitering, sysselsättning eller arbetsträning. De många olika programmen, uppdragen och ersättningsformerna innebär svårigheter att planera ekonomin eftersom avtalen ofta omfattar korta tidsintervall. En förändring i en enskild individs situation kan också innebära att förutsättningarna ändras snabbt.

En väg framåt för att underlätta för sociala företag att växa fram skulle kunna vara att inrätta ett särskilt program vid Arbetsförmedlingen. Ett särskilt program skulle kunna underlätta för både handläggare och de sociala företagen att överblicka vilka förutsättningar som finns att bedriva socialt företag genom att samla kompetens, regelverk, information och service.

Matchningsanställning för långtidsarbetslösa

För den som varit arbetslös under lång tid vill Moderaterna att en ny väg in på arbetsmarknaden ska införas – matchningsanställningar. Tanken är att Arbetsförmedlingen ska kunna anvisa till en anställning hos en aktör som matchar långtidsarbetslösa till jobb genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Matchningsaktören, till exempel ett rekryteringsföretag eller ett bemanningsföretag, kommer då att fungera som ett aktivt stöd över tröskeln till andra arbetsgivare samtidigt som den anställde kan känna sig trygg med att både arbetsgivaransvaret och ansvaret för utbildning ligger kvar hos matchningsaktören.

En bättre arbetsmiljö

Att arbetsmiljön förbättras är viktigt inte minst för den som har en funktionsnedsättning. Sedan 1980-talet har kvinnor haft högre sjukfrånvaro än män, och skillnaderna fortsätter att öka. Fler kvinnor än män tvingas lämna arbetslivet i förtid på grund av ohälsa och kvinnor uppger också i högre grad än män att de lider av såväl fysiska som psykiska arbetsrelaterade besvär.

Alliansregeringen gav Arbetsmiljöverket i uppdrag att ta fram kunskap, samt att utveckla och genomföra särskilda insatser för att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem. Moderaterna vill ge Arbetsmiljöverket ytterligare resurser för att fortsätta förbättra kvinnors arbetsmiljö, bland annat genom inspektioner och informationsinsatser.

Minska riskerna för förtidspension bland unga

Antalet unga med aktivitetsersättning, förtidspensionssystemet för dem mellan 19 och 30 år, har ökat med över 500 procent sedan 2003. Trots ökade förtidspensioneringar visar Försäkringskassans analys att 20–25 procent av de som tidigare haft aktivitetsersättning på grund av nedsatt arbetsförmåga har någon typ av förvärvsinkomst efter 30-årsdagen. Det är en indikation på att unga förtidspensioneras trots arbetsförmåga. Det är ett misslyckande för samhället och ett svek mot de unga som redan tidigt i livet hamnar utanför.

En viktig faktor för inflödet av unga i aktivitetsersättningen är att många beviljas aktivitetsersättning redan under skoltiden och därefter blir kvar i systemet. Alla ungdomar i grund- och gymnasiesärskola som inte avslutat sin skolgång vid 19 års ålder har rätt till aktivitetsersättning, utan prövning av arbetsförmåga, vid så kallad förlängd skolgång.

Dessa ungdomar tenderar att helt eller delvis bli kvar i förtidspensionssystemet. År 2008 hade 69 procent fortsatt aktivitetsersättning ett år efter avslutad skolgång. Inspektionen för socialförsäkringen pekar på att nuvarande ersättningsmodell vid förlängd skolgång ökar risken för långvarig ersättning från sjukförsäkringen. För att minska risken för långvarig förtidspensionering av unga bör ersättningsmodellen vid förlängd skolgång reformeras så att unga människor inte per automatik får förtidspension enbart för att man går i särskola.

Utvärdera diskrimineringslagen

Ett effektivt arbete mot diskriminering är avgörande för att öka samhörigheten i samhället och för att stärka människors frihet och trygghet och skapa förutsättningar för fler att nå sin fulla potential.

År 2009 infördes en ny och sammanhållen diskrimineringslagstiftning. Sju tidigare diskrimineringslagar upphävdes och fyra ombudsmän slogs samman till en enda myndighet: Diskrimineringsombudsmannen. Tanken var att arbetet för att motverka diskriminering skulle bli tydligare och rakare och därigenom mer effektivt. En ny diskrimineringsersättning infördes för att ersätta individen för kränkningen, men också för att avskräcka från diskriminering genom att ersättningen skulle bedömas utifrån vilken allmänpreventiv effekt nivån kunde ha. Vi anser att det är angeläget att säkerställa att den nya lagen har haft avsedd effekt och därför bör lagen utvärderas. Inom ramen för översynen bör bland annat möjligheten att stärka påföljderna för brott mot diskrimineringslagen utvärderas.

Elisabeth Svantesson (M)

Katarina Brännström (M)

Hanif Bali (M)

Christian Holm Barenfeld (M)

Jenny Petersson (M)